

Фонд
Енергоефективності

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення Наглядової ради

ДУ «Фонд енергоефективності»

16 серпня 2019 року

(у редакції, затвердженій рішенням

Наглядової ради ДУ «Фонд
енергоефективності»

від 18 листопада 2021 року,

зі змінами від 28 червня 2022 року)

**ПРОГРАМА
ПІДТРИМКИ
ЕНЕРГОМОДЕРНІЗАЦІЇ
БАГАТОКВАРТИРНИХ БУДИНКІВ
«ЕНЕРГОДІМ»
(версія № 1/2019)
(в редакції від 18 листопада 2021 року,
зі змінами від 28 червня 2022 року)**

Київ – 2021

ЗМІСТ

РОЗДІЛ I. ВИЗНАЧЕННЯ.....	3
РОЗДІЛ II. ЗАГАЛЬНІ УМОВИ	11
Глава 1. ВСТУП.....	11
Глава 2. МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ПОКАЗНИКИ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОГРАМИ.....	12
РОЗДІЛ III. ВИМОГИ ДО ЗАЯВНИКІВ/БЕНЕФІЦІАРІВ	13
РОЗДІЛ IV. ОСНОВНІ ЗАСАДИ НАДАННЯ ГРАНТІВ В МЕЖАХ ПРОГРАМИ	15
РОЗДІЛ V. ОСНОВНІ ЕТАПИ ТА КРОКИ ДЛЯ ОТРИМАННЯ ЗАЯВНИКОМ/БЕНЕФІЦІАРОМ ГРАНТУ (ЧАСТКОВОГО ВІДШКОДУВАННЯ ВАРТОСТІ ЗДІЙСНЕНИХ ЗАЯВНИКОМ/БЕНЕФІЦІАРОМ ПРИЙНЯТНИХ ЗАХОДІВ)	17
РОЗДІЛ VI. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗАЯВНИКА/БЕНЕФІЦІАРА ТА ПОРЯДОК ОСКАРЖЕННЯ.....	20
РОЗДІЛ VII. ВЕРИФІКАЦІЯ, МОНІТОРИНГ ТА ПЕРЕВІРКА ЯКОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМИ.....	21
РОЗДІЛ VIII. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ.....	22
Додаток 1. ГРАНИЧНІ РОЗМІРИ ФІНАНСУВАННЯ (ГРАНТОВА ПОЛІТИКА) ТА МЕТОДИКА ВИЗНАЧЕННЯ РОЗМІРУ ГРАНТУ ВІДПОВІДНО ДО ПРОГРАМИ	25
Додаток 2. ПЕРЕЛІК ЗАХОДІВ З ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ, ЧАСТКОВЕ ВІДШКОДУВАННЯ ВАРТОСТІ ЯКИХ БЕНЕФІЦІАРУ МОЖЕ БУТИ ЗДІЙСНЕНЕ ФОНДОМ ЗА ПРОГРАМОЮ	34

РОЗДІЛ І. ВИЗНАЧЕННЯ

Терміни, що використовуються у цій Програмі підтримки енергомодернізації багатоквартирних будинків «ЕНЕРГОДІМ» (далі – **Програма**), вживаються у таких значеннях:

Банк-партнер – банк, обраний Дирекцією Фонду відповідно до Порядку прийняття рішення про обрання Банків-партнерів, які братимуть участь у реалізації програм Фонду з часткового відшкодування вартості Заходів з енергоефективності Бенефіціарам, затвердженого рішенням Наглядової ради, та з яким укладено договір про співпрацю. Перелік Банків-партнерів, з якими укладено договори про співпрацю, та які беруть участь у реалізації цієї Програми, публікується на Вебсайті Фонду.

Бенефіціар – Заявник, Заявку на Участь якого у Програмі було схвалено Фондом.

Веб-портал електронних послуг – сервіс, який через електронний кабінет користувача забезпечує можливість Заявнику/Бенефіціару заповнювати, подавати та завантажувати Заявки та інші документи за допомогою програмних засобів Веб-порталу з використанням інтегрованої системи електронної ідентифікації через кваліфікований електронний підпис та/або кваліфіковану електронну печатку та/або інші засоби електронної ідентифікації, що дають змогу встановити особу, яка діє від імені Заявника/Бенефіціара. Офіційна URL-адреса Веб-порталу електронних послуг в мережі Інтернет оприлюднюється на Вебсайті Фонду. Інструкція користувача електронного кабінету розміщується на Веб-порталі електронних послуг.

Вебсайт Фонду – офіційний вебсайт Фонду в мережі Інтернет за URL-адресою: <http://eefund.org.ua>.

Верифікація виконаних Заходів/виконаного Заходу з енергоефективності (далі – **Верифікація Заходів/Заходу**) – встановлення (підтвердження) Фондом або особами, обраними у схваленому Наглядовою радою Фонду порядку, та/або Донорами чи партнерами Фонду (у разі співфінансування ними Гранту), відповідності виконаних Заходів/виконаного Заходу з енергоефективності умовам схваленого Фондом Проекту та Програми.

Верифікація завершеного Проекту – остаточна перевірка Фондом або особами, обраними у схваленому Наглядовою радою Фонду порядку, та/або Донорами чи партнерами Фонду (у разі співфінансування ними Гранту), якості та результатів реалізації Проекту після його завершення.

Внесок Бенефіціара – кошти Бенефіціара, можливі складові яких визначені у Законі України «Про об'єднання співвласників багатоквартирного

будинку» від 29 листопада 2001 року № 2866-III (окрім коштів державного та/або місцевого бюджетів, що надані для фінансування Прийнятних заходів та/або відшкодування їх вартості), за рахунок яких здійснюється фінансування Прийнятних заходів, які були фактично сплачені до дати отримання Гранту (Траншу Гранту), і які не підлягають компенсації за рахунок Гранту та Іншої допомоги відповідно до умов Програми.

Грант Фонду (далі – **Грант**) – безповоротна фінансова допомога, що поетапно Траншами надається Бенефіціару Фондом через Банк-партнер відповідно до умов цієї Програми і Грантового Договору для часткового відшкодування Прийнятних витрат після реалізації Бенефіціаром Прийнятних заходів згідно з вимогами Програми та Грантового Договору. Умови повернення Гранту визначаються в Умовах Грантового договору та Програмі.

Грантовий договір – договір, що укладається між Фондом та Бенефіціаром відповідно до статті 634 Цивільного кодексу України шляхом приєднання Бенефіціара до Умов Грантового договору на підставі підписаної та поданої Заявником до Фонду Заявки на Участь та за умови її схвалення Фондом.

Грантова політика – порядок визначення розміру та порядок сплати Гранту, що надається Фондом відповідно до цієї Програми, який викладений в Додатку 1 до цієї Програми, та окремі додаткові положення якого викладені в Додатку 22 до Порядку дій учасників.

Дефект – невідповідність виконаного Заходу/виконаних Заходів з енергоефективності вимогам Програми.

Донори – іноземні держави, міжнародні організації, які надають/забезпечують співфінансування / відшкодування Грантів, зокрема відповідно до пункту 9 цієї Програми.

Допомога з Державного бюджету – відносно затвердженого Проекту Бенефіціара будь-яка фінансова допомога у грошовій формі (окрім допомоги на відшкодування процентів та інших комісійних платежів за кредитними зобов'язаннями Заявника/Бенефіціара), надана за рахунок коштів Державного бюджету будь-якою третьою особою, відмінною від Фонду, Донорів або інших партнерів Фонду (у разі співфінансування / відшкодування ними Гранту) на користь Бенефіціара на фінансування (відшкодування вартості) одних і тих же Прийнятних заходів, що впроваджуються Бенефіціаром в межах участі в Програмі та/або на відшкодування вартості цих Прийнятних заходів.

Енергетичний аудит будівлі (в тому числі попередній) – результат проведення Сертифікації енергетичної ефективності. Вимоги до енергетичного аудиту будівлі, висновку енергетичного аудиту та критерії оцінки таких висновків встановлюються Порядком дій.

Енергетичний сертифікат будівлі (або **Енергетичний сертифікат**) – електронний документ, що фіксує результат проведення Енергетичного аудиту, складений за формою, встановленою в наказі Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України №172 від 11 липня 2018 року, зареєстрованому в Міністерстві юстиції України 16 липня 2018 року за № 825/32277, «Про затвердження Порядку проведення сертифікації енергетичної ефективності будівель», в якому зазначено показники та клас енергетичної ефективності будівлі, сформовані, у встановленому законодавством порядку, рекомендації щодо його підвищення, а також інші відомості про будівлю, її відокремлені частини, енергетичну ефективність яких сертифіковано.

Експертиза – діяльність фахівців-експертів, які мають відповідні кваліфікаційні сертифікати і за дорученням замовника надають звіти щодо відповідності проектних рішень вимогам чинного законодавства України, державним нормам, будівельним нормам і правилам та які несуть відповідальність за достовірність наданих звітів. Проектна документація на Проект Бенефіціара в межах участі в Програмі має пройти експертизу в експертній організації державної форми власності.

Затвердження Проекту – схвалення/затвердження Фондом переліку Прийнятних Заходів, зазначених Заявником/Бенефіціаром в Описі Проекту, що подається разом із Заявкою на Участь (попереднє Затвердження Проекту), або у **Формі Корегування Опису Проекту**, що подається разом із Заявкою на Затвердження Проекту або Заявкою на Зміни (у разі наявності підстав для подання такої Форми Корегування Опису Проекту).

Захід з енергоефективності – окремий захід з підвищення рівня енергетичної ефективності будівлі та енергозбереження, вказаний у переліку, наведеному в Додатку 2 до цієї Програми, що реалізується Бенефіціаром відповідно до умов цієї Програми і Грантового договору та є складовою Заходів з енергоефективності/Проекту.

Заходи з енергоефективності – заходи з підвищення рівня енергетичної ефективності будівель та енергозбереження, перелік яких наведений в Додатку 2 до цієї Програми, які реалізуються Бенефіціаром відповідно до умов цієї Програми і Грантового договору та часткове відшкодування вартості яких може бути здійснене Фондом Бенефіціару після їх реалізації відповідно до умов цієї Програми та Грантового договору.

Заявка – будь-яка заявка, яку Бенефіціар або Заявник подає відповідно до цієї Програми, за формою, встановленою в Додатках до Умов Грантового договору, зокрема:

– Заявка на участь у Програмі підтримки енергомодернізації багатоквартирних будинків «ЕНЕРГОДІМ» та на часткове відшкодування

вартості попереднього Енергетичного аудиту, що подається Заявником для можливості взяти участь у Програмі та отримати часткове відшкодування вартості попереднього Енергетичного аудиту (далі по тексті – **Заявка на Участь** або **Заявка №1**);

– Заявка на затвердження Проекту та часткове відшкодування вартості розробки Проектної документації та її Експертизи (в тому числі обстеження об'єкта (будівлі)), що подається Бенефіціаром для можливості отримати часткове відшкодування вартості розробки Проектної документації та її Експертизи (в тому числі обстеження об'єкта (будівлі)) (далі по тексті – **Заявка на Затвердження Проекту** або **Заявка №2**). Заявка №2 повинна бути подана до спливу 9 (дев'яти) місяців від Дати Приєднання;

– Заявка на внесення змін до Проекту, що подається Бенефіціаром для внесення змін до відомостей про Проект (далі по тексті – **Заявка на Зміни** або **Заявка №3**);

– Заявка на Верифікацію Проекту або виконаних Заходів (Заходу) з енергоефективності та часткове відшкодування вартості здійснених Заходів з енергоефективності (виплату Гранту), що подається Бенефіціаром для можливості отримати часткове відшкодування здійснених Заходів (Заходу) з енергоефективності, авторського та технічного нагляду, сертифікації енергетичної ефективності будинку та обстеження інженерних систем після здійснення таких Заходів (Заходу) (далі по тексті – **Заявка на Верифікацію** або **Заявка №4**);

– Заявка на продовження Строку реалізації Проекту, що подається Бенефіціаром, який розпочав реалізацію Заходів з енергоефективності (що підтверджується укладенням відповідного договору підряду), для продовження Строку реалізації Проекту (далі по тексті – **Заявка на Продовження Строку** або **Заявка №5**);

Заявлена Сума – одна з двох наступних сум (залежно від обставин), що вказана у відповідній Заявці:

1) загальна сума витрат Заявника/Бенефіціара, що була понесена ним на реалізацію Прийнятого заходу/Прийнятних заходів (далі по тексті – **Заявлені витрати**); або

2) загальна сума вартості реалізованого Прийнятого заходу/реалізованих Прийнятних заходів, що підлягає сплаті Заявником/Бенефіціаром в майбутньому (далі по тексті – **Заявлена вартість**).

Заявник – об'єднання співвласників багатоквартирного будинку (резидент України – юридична особа, створена за законодавством України), що подало до Фонду Заявку на участь у Програмі Фонду відповідно до умов цієї Програми та об'єднує співвласників квартир та нежитлових приміщень.

Значний правочин – один або декілька правочинів (у тому числі Грантових договорів), що укладаються Фондом протягом одного року щодо одного предмета (пов'язаних предметів) з тим самим Бенефіціаром, а також правочин (договір) про внесення змін та/або доповнень до такого правочину (договору) щодо предмета, ціни, порядку розрахунків або припинення такого правочину, сума Гранту якого на дату прийняття Дирекцією Фонду відповідного рішення дорівнює або перевищує 5 000 000,00 (п'ять мільйонів) гривень.

Інша Допомога – відносно затвердженого Проекту Бенефіціара будь-яка фінансова допомога у грошовій формі (окрім допомоги на відшкодування процентів та інших комісійних платежів за кредитними зобов'язаннями Заявника/Бенефіціара), надана будь-якою третьою особою, іншою ніж Фонд та Донори або інші партнери Фонду (у разі співфінансування ними Гранту), на користь Бенефіціара без його зобов'язання щодо повернення такої допомоги для відшкодування Прийнятних витрат або їх частини та/або для фінансування Прийнятних заходів або їх частини. Не є Іншою Допомогою будь-які внески та платежі співвласників багатоквартирного будинку, які сплачуються Бенефіціару відповідно до Закону України «Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку». Також не є Іншою допомогою кошти, надані Заявнику/Бенефіціару іншими ОСББ / ЖБК / співвласниками багатоквартирного будинку на реалізацію Заходів з енергоефективності, спрямованих на модернізацію / ремонт майна / обладнання, яке використовується ними спільно.

Об'єднання співвласників багатоквартирного будинку (далі – ОСББ) – юридична особа, створена власниками квартир та/або нежитлових приміщень багатоквартирного будинку для сприяння використанню їхнього власного майна та управління, утримання і використання спільного майна та діє згідно з положеннями Закону України «Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку» від 29 листопада 2001 року № 2866-III.

Опис Проекту – додаток до Рекомендаційного звіту (висновку енергетичного аудиту), складений за формою, наведеною в Додатку 4.1 до Порядку дій, який подається Заявником до Фонду разом із Заявкою на Участь.

Пакет заходів – в залежності від контексту, один із та/або всі із таких пакетів заходів:

- а) **Пакет заходів «А» (Легкий)** – перелік Заходів з енергоефективності, визначених у пункті 1 Додатку 2 до цієї Програми, що можуть бути обрані Заявником/Бенефіціаром для реалізації Проекту під час участі у Програмі для отримання Гранту.

- b) **Пакет заходів «Б» (Комплексний)** – перелік Заходів з енергоефективності, визначених у пункті 2 Додатку 2 до цієї Програми, що можуть бути обрані Заявником/Бенефіціаром для реалізації Проекту під час участі у Програмі для отримання Гранту.

Перевірка Акта(ів) КБ-2в – здійснення перевірки акта (актів) приймання виконаних будівельних робіт, складеного (складених) за формою №КБ-2в, на предмет того, що він (вони) складений(і) відповідно до кошторисних норм в частині ціноутворення в будівництві. Така Перевірка Акта(ів) КБ-2в може здійснюватись:

- експертною організацією державної форми власності; або
- судовим експертом, якому присвоєно кваліфікацію за видом експертної спеціальності «10.6 Дослідження об'єктів нерухомості, будівельних матеріалів, конструкцій та відповідних документів»), та відомості про якого містяться в Реєстрі атестованих судових експертів, держателем якого є Міністерство юстиції України.

Порядок аналізу якості – Порядок аналізу якості заходів з енергоефективності, що здійснюються за участю державної установи «Фонд енергоефективності», затверджений рішенням Наглядової ради Фонду, який є невід'ємною частиною цієї Програми (зі змінами та доповненнями, що можуть вноситися час від часу).

Порядок верифікації – Порядок верифікації Проектів/Заходів з енергоефективності, що здійснюються за участю державної установи «Фонд енергоефективності», затверджений рішенням Наглядової ради Фонду, який є невід'ємною частиною цієї Програми (зі змінами та доповненнями, що можуть вноситися час від часу).

Порядок дій – Порядок дій учасників Програми підтримки енергомодернізації багатоквартирних будинків «ЕНЕРГОДІМ», затверджений рішенням Наглядової ради Фонду, який є невід'ємною частиною цієї Програми (зі змінами та доповненнями, що можуть вноситися час від часу).

Порядок моніторингу – Порядок моніторингу та ведення баз даних (збору, зберігання, аналізу та оприлюднення консолідованої інформації), затверджений рішенням Наглядової ради Фонду, який є невід'ємною частиною цієї Програми (зі змінами та доповненнями, що можуть вноситися час від часу).

Порядок розгляду апеляцій – Порядок подання та розгляду апеляцій в межах Програми підтримки енергомодернізації багатоквартирних будинків «ЕНЕРГОДІМ», затверджений рішенням Наглядової ради Фонду, який є невід'ємною частиною цієї Програми (зі змінами та доповненнями, що можуть вноситися час від часу).

Прибуток – перевищення сумарно Гранту, Іншої Допомоги та Допомоги з Державного бюджету над загальною сумою Прийнятних витрат (окрім допомоги на відшкодування процентів та інших комісійних платежів за кредитними зобов'язаннями Заявника/Бенефіціара).

Прийнятні витрати – частина Заявленої Суми, що була перевірена та підтверджена Фондом відповідно до вимог цієї Програми, та яка відповідає усім таким критеріям:

1) для Заявленої Суми у вигляді Заявлених витрат – Заявлені витрати фактично сплачені Заявником/Бенефіціаром в повному обсязі до дати подання відповідної Заявки;

для Заявленої Суми у вигляді Заявленої вартості – Заявлена вартість підлягає сплаті Заявником/Бенефіціаром в майбутньому після дати подання відповідної Заявки згідно з умовами цієї Програми та одного або декількох відповідних правочинів (договору, акту тощо), на підставі якого (яких) виникає обов'язок здійснити таку сплату;

2) Заявлена Сума може бути ідентифікована і перевірена як конкретна сума витрат або вартості (залежно від обставин), що безпосередньо пов'язана зі здійсненням Заявником/Бенефіціаром Прийнятних Заходів;

3) Заявлена Сума не перевищує суми витрат для затвердженого Проекту, зазначених для конкретного виду Прийнятних Заходів у розділі «Фінансовий План Реалізації Проекту» Опису Проекту/Форми корегування Опису Проекту.

4) під час встановлення Заявленої Суми відсутні підозри неправдивої та недостовірної інформації, з чого вбачається факт шахрайства.

Прийнятні Заходи – заходи, передбачені в пункті 17 цієї Програми.

Проект – попередньо затверджений Фондом під час схвалення Заявки №1 та затверджений під час схвалення Заявки №2 комплекс Прийнятних Заходів, передбачених пунктом 17 цієї Програми, сформований відповідно до обраного Заявником/Бенефіціаром Пакету заходів, зазначеного в Додатку 2 до цієї Програми, та наведений в Описі Проекту/Формі корегування Опису Проекту, які було подано Заявником/Бенефіціаром.

Проектна документація – затвержені текстові та графічні матеріали, якими визначаються містобудівні, об'ємно-планувальні, архітектурні, конструктивні, технічні, технологічні рішення, а також кошториси об'єктів будівництва, згідно з ДБН А.2.2-3:2014 «Склад та зміст проектної документації на будівництво».

Рекомендаційний звіт – документ, складений під час Сертифікації енергетичної ефективності, що містить висновок енергетичного аудиту згідно з вимогами цієї Програми (такий висновок складається у вигляді Опису Проекту відповідно до обраного Пакету заходів).

Сертифікація енергетичної ефективності – вид енергетичного аудиту, що проводиться відповідно до наказу Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України №172 від 11 липня 2018 року, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 16 липня 2018 року за № 825/32277, «Про затвердження Порядку проведення сертифікації енергетичної ефективності будівель», та під час якого здійснюється аналіз інформації щодо фактичних або проектних характеристик огорожувальних конструкцій та інженерних систем, оцінюється відповідність розрахункового рівня енергетичної ефективності встановленим мінімальним вимогам до енергетичної ефективності будівель та надаються рекомендації щодо підвищення рівня енергетичної ефективності будівель, що враховують місцеві кліматичні умови, є технічно та економічно обґрунтованими.

Результатом проведення сертифікації енергетичної ефективності є Енергетичний сертифікат будівлі та Рекомендаційний звіт.

Строк реалізації Проекту – строк, що починає свій відлік від Дати Приєднання (як цей термін визначено в Грантовому договорі) та завершується через 24 (двадцять чотири) місяці з Дати Приєднання. До закінчення Строку реалізації Проекту має бути подано Заявку №4. При цьому, Бенефіціар має право подати Заявку на Продовження Строку, в порядку та на умовах, передбачених Порядком дій, за умови схвалення якої Строк реалізації Проекту може бути продовжений не більше ніж на 12 (дванадцять) місяців.

Технічна оцінка Заявки/Проекту – перевірка технічним офісом Фонду технічної складової Заявки разом з доданими до неї документами в частині їх відповідності Технічним вимогам, зазначеним у Додатку 14 до Порядку дій, та належності здійснених Заявником/Бенефіціаром заходів до Прийнятних Заходів, відповідно до умов цієї Програми.

Умови Грантового договору – умови, що затверджуються Наглядовою радою та встановлюють умови Грантового договору, зокрема, порядок його укладення, а також порядок та умови надання Фондом Грантів Бенефіціарам. Умови Грантового договору (зі змінами та доповненнями, що можуть вноситися час від часу) публікуються на Вебсайті Фонду і є невід’ємною частиною Програми.

Фінансова оцінка Заявки/Проекту – перевірка фінансовим офісом Фонду фінансової складової Заявки разом з доданими до неї документами в частині їх відповідності Фінансовим вимогам, зазначеним у Додатку 13 до Порядку дій, та відповідності Заявленої Суми критеріям Прийнятних витрат, відповідно до умов цієї Програми.

Фонд – державна установа «Фонд енергоефективності», яка створена на підставі Постанови Кабінету Міністрів України «Про утворення державної установи «Фонд енергоефективності» від 20 грудня 2017 року № 1099.

Форма Koreгування Опису Проекту – документ, форма якого наведена в Додатку 4.2 до Порядку дій. Подається Бенефіціаром до Фонду разом із Заявкою на Затвердження Проекту або Заявкою на Зміни в разі виникнення потреби у внесенні змін до поданого раніше Опису Проекту. Форма Koreгування Опису Проекту є невід’ємною частиною раніше поданого Заявником/Бенефіціаром Опису Проекту, що вносить зміни до Опису Проекту шляхом уточнення (kорегування) інформації.

Інші терміни в цій Програмі вживаються у значеннях, наведених у Законі України «Про Фонд енергоефективності», Законі України «Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку», Законі України «Про об’єднання співвласників багатоквартирного будинку», Законі України «Про енергетичну ефективність будівель», Законі України «Про енергозбереження», Законі України «Про житлово-комунальні послуги», Законі України «Про банки і банківську діяльність», Законі України «Про архітектурну діяльність».

Посилання на будь-який документ (державні стандарти, державні будівельні норми тощо) є посиланнями на цей документ в чинній редакції з поправками, змінами, доповненнями, замінами, що можуть бути внесені до такого документу, або після викладення в новій редакції.

Положення закону чи нормативно-правового документу застосовується з врахуванням змін або в новій редакції.

РОЗДІЛ II. ЗАГАЛЬНІ УМОВИ

Глава 1. ВСТУП

1. Ця Програма підтримки енергомодернізації багатоквартирних будинків «ЕНЕРГОДІМ» розроблена відповідно до Закону України «Про Фонд енергоефективності» №2095-VIII від 08 червня 2017 року та визначає умови та порядок надання державною установою «Фонд енергоефективності» через Банки-партнери Грантів Бенефіціарам для часткового відшкодування вартості здійснених Прийнятних Заходів.

2. Програма діє на всій території України, окрім тимчасово окупованих територій та населених пунктів, на території яких органи державної влади України тимчасово не здійснюють свої повноваження, а

також населених пунктів, що розташовані на лінії розмежування, перелік яких встановлюється у передбаченому чинним законодавством України порядку. Заявки на Участь за цією Програмою приймаються до 31 грудня 2023 року. В частині виплати Фондом Грантів Програма діє до завершення Фондом усіх виплат Бенефіціарам, Заявки на Участь яких були подані до 31 грудня 2023 року та в подальшому схвалені Фондом відповідно до умов Програми.

3. У своїй діяльності, під час реалізації цієї Програми, Фонд керується Конституцією України, Законом України «Про Фонд енергоефективності», іншими законами України, актами Президента України, Кабінету Міністрів України та постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції України і законів України, а також рішеннями Наглядової ради Фонду та положеннями міжнародних договорів України, що набрали чинності в установленому порядку.

Глава 2. МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ПОКАЗНИКИ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОГРАМИ

4. Метою Програми є підвищення рівня енергоефективності багатоквартирних будинків.

5. Фонд енергоефективності підтримує ініціативи щодо енергоефективності, впровадження інструментів стимулювання і підтримки здійснення заходів з підвищення рівня енергетичної ефективності будівель та енергозбереження (Заходи з енергоефективності), зокрема в житловому секторі. Програма реалізовується з урахуванням національного плану енергетичної ефективності з використанням кращих практик зменшення викидів двоокису вуглецю з метою виконання Паризької угоди, а також впровадження *acquis communautaire* Європейського Союзу та Договору про заснування Енергетичного Співтовариства, забезпечення дотримання Україною міжнародних зобов'язань у сфері енергоефективності.

6. Передбачається досягнення середнього рівня економії споживання енергетичних ресурсів за сукупністю всіх Проектів, що фінансуються в межах цієї Програми, принаймні у 20 відсотків.

7. Обсяг економії енергії в результаті здійснення Заходів з енергоефективності визначається відповідно до Методики розрахунку економії енергії в результаті здійснення заходів з енергоефективності, які фінансуються державною установою «Фонд енергоефективності», затвердженої постановою Кабінету Міністрів України № 149 від 28 лютого 2018 року.

8. Фонд сприяє досягненню сукупного енергозбереження у кінцевому споживанні з урахуванням національних цілей України щодо

енергоефективності, а також для реалізації заходів, спрямованих на їх досягнення.

9. Джерелом фінансування цієї Програми в частині видачі Грантів є кошти статутного капіталу Фонду, що формується у встановленому законодавством порядку за рахунок коштів Державного бюджету України. Додатковим джерелом співфінансування/відшкодування Грантів також можуть бути кошти, що надходять від Донорів в межах Угоди про фінансування заходу «Програма підтримки енергоефективності в Україні – EE4U» та Угоди про фінансування заходу «Програма підтримки енергоефективності в Україні – EE4U-II» (EE4U та EE4U-II), а також в межах інших угод. Зокрема, додатковим джерелом співфінансування/відшкодування Грантів можуть бути внески Європейського Союзу та Федеративної Республіки Німеччини у Цільовий фонд багатьох донорів, зроблені з метою підтримки діяльності Фонду.

10. Гранти надаються Фондом виключно в межах та обсягах, визначених Основними напрямками діяльності Фонду та стратегією Фонду, за умови наявності у нього необхідного обсягу коштів для виконання статутної діяльності. Не допускається одночасне отримання відшкодування вартості Прийнятних заходів за рахунок Гранту в межах цієї Програми та отримання фінансування на здійснення тих самих Прийнятних заходів та/або відшкодування їх вартості за рахунок коштів з інших джерел, що фінансуються з Державного бюджету України.

РОЗДІЛ III. ВИМОГИ ДО ЗАЯВНИКІВ/БЕНЕФІЦІАРІВ

11. До участі у Програмі допускаються Заявники, які одночасно відповідають таким умовам:

11.1. відповідають вимогам цієї Програми, зокрема відсутні обставини та обмеження, встановлені пунктом 13 Програми;

11.2. провели попередній Енергетичний аудит відповідно до вимог, затверджених цією Програмою;

11.3. погоджуються з умовами цієї Програми та Умовами Грантового договору, на підтвердження чого подали Заявку №1 (Заявку на Участь);

11.4. відкрили поточний рахунок в одному з Банків-партнерів, обраних Заявником серед Банків-партнерів Фонду;

11.5. житловий будинок об'єднання співвласників багатоквартирного будинку, в якому планується реалізація Проекту, було введено в експлуатацію до 31 грудня 2009 року включно. Підтвердженням дати введення будинку в експлуатацію може бути енергетичний сертифікат будівлі.

12. На участь у кожному наступному етапі процедури розгляду Заявки та прийняття Фондом рішення щодо часткового відшкодування, передбаченого Програмою, мають право Бенефіціари, Заявки яких на попередньому етапі участі в Програмі були схвалені та відбулося Затвердження Проекту, а також які належним чином виконували умови Грантового договору. При покроковій Верифікації подання наступної Заявки №4 можливе до прийняття Фондом рішення про схвалення Заявки №4 на попередньому кроці. В такій ситуації Фонд має право одночасно прийняти рішення щодо поданих окремо Заявок №4. При цьому строк розгляду таких Заявок №4 обчислюється з дати подання останньої з них.

13. Потенційні Заявники не можуть брати участь у Програмі, а Бенефіціари продовжити участь в ній та отримати Грант у випадках:

13.1. якщо Заявник/Бенефіціари не є об'єднанням співвласників багатоквартирного будинку;

13.2. якщо Заявник/Бенефіціари перебуває в процесі припинення юридичної особи, згідно з відомостями з державних реєстрів;

13.3. якщо Заявник/Бенефіціари є юридичною особою-резидентом України та зареєстрований на території України, на яку не поширюється дія цієї Програми згідно з нормами пункту 2 цієї Програми.

13.4. якщо на момент звернення до Фонду статут Заявника/Бенефіціари не приведено у відповідність до вимог Закону України «Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку», або інших вимог чинного законодавства України, якщо такі невідповідності безпосередньо впливають на недійсність статуту Заявника/Бенефіціари або спричиняють обов'язок припинення його діяльності в установленому законом порядку;

13.5. якщо Заявка та додані до неї документи не відповідають будь-якій з вимог цієї Програми та такі невідповідності не були або не можуть бути усунуті Заявником/Бенефіціаром у спосіб, прийнятний для Фонду;

13.6. якщо Заяви та Запевнення, які мають бути надані Заявником/Бенефіціари відповідно до Умов Грантового договору, є неправильними або недостовірними в момент, коли вони були надані або зроблені, або вважалися наданими або зробленими, або якщо приєднання Заявником до Умов Грантового договору призведе до порушення таких Заяв та Запевнень, або настання іншого випадку невиконання зобов'язань відповідно до Умов Грантового договору, які не були усунуті Заявником/Бенефіціаром у спосіб, прийнятний для Фонду;

13.7. виникли та тривають Форс-мажорні Обставини, як вони визначені в Умовах Грантового договору.

14. Бенефіціари, які реалізували Проект за Програмою та чії Заявки №4 були схвалені Фондом, мають право на повторну участь у Програмі з новим Проектом у тому ж будинку.

Бенефіціар має право не проводити попередній Енергетичний аудит для подання повторної Заявки №1 в тому випадку, якщо Бенефіціар має сертифікат енергетичної ефективності будівлі, складений після завершення робіт під час реалізації попереднього Проекту, а сам Енергетичний сертифікат є актуальним та відображає дійсний стан будівлі. При цьому, до Енергетичного сертифікату додається Рекомендаційний звіт, передбачений Додатками 3 та 6 до Порядку дій, що містить Опис Проекту відповідно до обраного пакету Заходів. Відшкодування вартості розробки такого Рекомендаційного звіту Фондом не здійснюється.

РОЗДІЛ IV. ОСНОВНІ ЗАСАДИ НАДАННЯ ГРАНТІВ В МЕЖАХ ПРОГРАМИ

15. Послугами Фонду в межах цієї Програми є надання Бенефіціарам Грантів. Гранти надаються виключно за умови:

15.1. схвалення Заявок та Затвердження Проектів Фондом відповідно до умов Програми;

15.2. відповідності Заявленої Суми критеріям Прийнятних витрат;

15.3. дотримання Бенефіціаром умов Грантового договору;

15.4. наявності у Фонду коштів для фінансування Гранту;

15.5. відсутності будь-яких неусунутих Бенефіціаром у встановлений строк порушень своїх зобов'язань, встановлених Грантовим договором;

15.6. відповідності усім умовам для надання Грантів, встановленим в Грантовому договорі.

16. Грантичний розмір Гранту визначається в Додатку 1 до цієї Програми.

17. Грант включає часткове відшкодування вартості таких Прийнятних заходів після їх реалізації:

17.1. проведення Енергетичного аудиту відповідно до умов Програми перед поданням Заявником до Фонду Заявки №1 (Заявки на Участь);

17.2. розробку Проектної документації та її Експертизи (в тому числі обстеження об'єкта (будівлі));

17.3. впровадження Заходів з енергоефективності, що включає вартість робіт (послуг), обладнання та матеріалів;

17.4. послуги з технічного та авторського нагляду;

17.5. сертифікацію енергетичної ефективності після реалізації Проекту;

17.6.обстеження інженерних систем будівлі, щодо яких здійснено Заходи з енергоефективності.

18. Часткове відшкодування Фондом Прийнятних витрат здійснюється тільки за умови комплексної реалізації Прийнятних заходів згідно з етапами та кроками, передбаченими цією Програмою.

19. Виплата Гранту Фондом здійснюється поетапно Траншами відповідно до умов Додатку 1 до цієї Програми та/або Додатку 22 до Порядку дій, а також згідно з умовами Грантового Договору.

20. Грант або його Транш (Транші) підлягають поверненню Бенефіціаром в повному обсязі відповідно до умов Програми та Грантового договору у випадку, якщо:

20.1. Бенефіціар допустив Випадок Невиконання Зобов'язання, передбачений пунктом 7 Умов Грантового договору, та не усунув порушення (якщо воно підлягає виправленню) відповідно до умов Грантового договору; та/або

20.2. Бенефіціар не виконав усі Заходи з енергоефективності, визначені в Описі Проекту/Формі корегування Опису Проекту, впродовж Строку реалізації Проекту; та/або

20.3. За результатами Верифікації Фонд відхилив Заявку № 4 (Заявку на Верифікацію) відповідно до умов Програми та Строк реалізації Проекту сплив на дату прийняття Фондом такого рішення.

21. Залежно від характеру комплексності рішень, необхідних для реалізації Заходів з енергоефективності, Проект повинен включати один із Пакетів заходів, передбачених Додатком 2 до цієї Програми:

21.1. Пакет заходів «А» (Легкий);

21.2. Пакет заходів «Б» (Комплексний).

22. Кожен з Пакетів заходів включає обов'язкові та необов'язкові заходи. Заявник/Бенефіціар може виключити деякі із обов'язкових заходів лише за наявності підстав для їх виключення, в порядку, передбаченому Порядком дій. Але, навіть якщо умови виключення обов'язкових заходів виконуються, Заявник/Бенефіціар має право прийняти рішення про їхнє впровадження. Необов'язкові заходи включаються в Проект виключно за бажанням Заявника/Бенефіціара.

Бенефіціаром може бути прийнято до подання Заявки №2 рішення про зміну раніше обраного Пакету заходів «А» на Пакет заходів «Б», про що Фонд повідомляється поданням Бенефіціаром Заявки №2 (Заявки на затвердження Проекту). При цьому складання оновленого Опису Проекту не підлягає частковому відшкодуванню за рахунок Гранту Фонду.

Бенефіціаром може бути прийнято рішення про зміну раніше обраного Пакету заходів «Б» на Пакет заходів «А», про що Фонд повідомляється або

поданням Бенефіціаром Заявки №2 (Заявки на затвердження Проекту), якщо рішення про зміну Пакету прийнято до подання Заявки №2, або поданням Заявки №3 (Заявки на Зміни), якщо зміна Пакету відбувається після схвалення Заявки №2. При цьому виготовлення нової Проектної документації не є обов'язком за умови дотримання вимог пункту 15 Додатку 1 до цієї Програми, а вартість складання оновленого Опису Проекту не підлягає частковому відшкодуванню за рахунок Гранту Фонду.

23. Фонд не несе відповідальності за невиконання Заявником/Бенефіціаром вимог Програми та наслідки реалізації Проекту, зокрема, але не виключно, за:

23.1. дії чи бездіяльність Заявника/Бенефіціара;

23.2. правдивість, достовірність і правильність наданої Заявником/Бенефіціаром інформації. При цьому Фонд керується презумпцією чинності та правомірності поданих із Заявками документів і фактів, які мають юридичне значення, що закріплені в цих документах;

23.3. правомірність та законність дій Заявника/Бенефіціара та інших учасників реалізації Проекту на всіх етапах Програми, в тому числі і стосовно якості товарів, наданих послуг/виконаних робіт (енергоаудиторів, проектувальників, виконавців будівельних робіт, експертів, виконавців авторського та технічного нагляду, представників органів влади, що реалізують державну політику з питань державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду та інших).

РОЗДІЛ V. ОСНОВНІ ЕТАПИ ТА КРОКИ ДЛЯ ОТРИМАННЯ ЗАЯВНИКОМ/БЕНЕФІЦІАРОМ ГРАНТУ (ЧАСТКОВОГО ВІДШКОДУВАННЯ ВАРТОСТІ ЗДІЙСНЕНИХ ЗАЯВНИКОМ/БЕНЕФІЦІАРОМ ПРИЙНЯТНИХ ЗАХОДІВ)

24. Подання Заявником/Бенефіціаром Заявок, розгляд Заявок/Проектів Фондом здійснюється у порядку та на умовах, встановлених Порядком дій.

25. Заявки подаються Заявником/Бенефіціаром через обраний ним Банк-партнер або в інший спосіб, в порядку та на умовах, передбачених в Порядку дій та Грантовому договорі, зокрема Заявки можуть подаватись в електронному вигляді через Веб-портал електронних послуг з врахуванням особливостей, встановлених технічними вимогами та програмним забезпеченням.

26. Процедура подання Заявником/Бенефіціаром Заявки, її розгляду та прийняття Фондом рішення щодо виплати Гранту передбачає такі кроки та етапи:

26.1. Етап 1 (перший транш Гранту) – часткове відшкодування вартості попереднього Енергетичного аудиту, що передбачає:

26.1.1. проведення Заявником попереднього Енергетичного аудиту;
26.1.2. оформлення Заявником Заявки №1 (Заявки на Участь) і супровідних документів;

26.1.3. подання Заявником до Фонду Заявки №1 (Заявки на Участь);
26.1.4. розгляд Фондом поданої Заявником Заявки №1 (Заявки на Участь) на відповідність Програмі Фонду;

26.1.5. прийняття Фондом рішення про відповідність поданої Заявником Заявки №1 (Заявки на Участь) Програмі Фонду, її схвалення, затвердження Проекту (попереднє), визначення розміру Гранту (згідно з умовами, встановленими Додатком 1 до цієї Програми) та визначення розміру Траншу Гранту або прийняття рішення про відхилення такої Заявки;

26.1.6. надання Фондом Заявнику/Бенефіціару повідомлення про підтвердження намірів надати часткове відшкодування вартості Прийнятних заходів, зазначених у Заявці № 1 (Заявці на Участь), за умови їх реалізації відповідно до поданої Заявки №1 (Заявки на Участь) та Програми Фонду, або про відхилення такої Заявки;

26.1.7. здійснення виплати першого Траншу Гранту (часткового відшкодування вартості попереднього Енергетичного аудиту), в разі виконання умов Програми Фонду.

26.2. Етап 2 (другий транш Гранту) – затвердження Проекту та отримання Бенефіціаром часткового відшкодування вартості розробки Проектної документації та її Експертизи (у тому числі обстеження об'єкту (будівлі)), що передбачає:

26.2.1. здійснення Бенефіціаром дій щодо розробки Проектної документації та її Експертизи (у тому числі обстеження об'єкту (будівлі));

26.2.2. оформлення Бенефіціаром Заявки №2 (Заявки на Затвердження Проекту);

26.2.3. подання Бенефіціаром Заявки №2 (Заявки на Затвердження Проекту);

26.2.4. розгляд Фондом поданої Бенефіціаром Заявки №2 (Заявки на Затвердження Проекту) на відповідність Програмі Фонду;

26.2.5. прийняття Фондом рішення про відповідність поданої Бенефіціаром Заявки №2 (Заявки на Затвердження Проекту) Програмі Фонду, її схвалення, затвердження Проекту та визначення розміру Траншу Гранту або прийняття рішення про відхилення такої Заявки;

26.2.6. надання Фондом Бенефіціару повідомлення про підтвердження намірів надати часткове відшкодування вартості Прийнятних заходів, зазначених у Заявці №2 (Заявці на Затвердження Проекту), в разі виконання умов Програми Фонду, або про відхилення такої Заявки.

26.2.7. здійснення виплати другого Траншу Гранту (часткового відшкодування вартості розробки Проектної документації та її Експертизи (у тому числі обстеження об'єкту (будівлі)) в разі виконання умов Програми Фонду).

26.3. Етап 3 – внесення змін до відомостей про Проект та продовження Строку реалізації Проекту (здійснюється Бенефіціаром у разі необхідності), що передбачає:

26.3.1. Подання Бенефіціаром Заявки №3 (Заявки на Зміни) або Заявки №5 (Заявки на Продовження Строку);

26.3.2. розгляд Фондом поданої Бенефіціаром Заявки №3 (Заявки на Зміни) або Заявки №5 (Заявки на Продовження Строку);

26.3.3. прийняття Фондом рішення про затвердження Проекту чи про продовження Строку реалізації Проекту або прийняття рішення про відхилення таких Заявок.

26.4. Етап 4 (третій Транш Гранту, що може виплачуватися частинами відповідно до покрокової верифікації) – часткове відшкодування вартості здійснених Заходів з енергоефективності, послуг з технічного та авторського нагляду, послуг Сертифікації енергетичної ефективності після реалізації Проекту, послуг з обстеження інженерних систем будівлі, щодо яких здійснено Заходи з енергоефективності (виплата Гранту), що передбачає:

26.4.1. виконання Бенефіціаром Заходів з енергоефективності, що може здійснюватися покроково, відповідно до Опису Проекту/Форми корегування Опису Проекту та Програми Фонду;

26.4.2. отримання Бенефіціаром послуг з технічного та авторського нагляду, послуг Сертифікації енергетичної ефективності після реалізації Проекту, а також послуг з обстеження інженерних систем будівлі, щодо яких здійснено Заходи з енергоефективності;

26.4.3. оформлення Заявки № 4 (Заявки на Верифікацію), що може здійснюватися покроково;

26.4.4. подання Бенефіціаром Заявки №4 (Заявки на Верифікацію), що може здійснюватися покроково;

26.4.5. розгляд Фондом кожної поданої Бенефіціаром Заявки №4 (Заявки на Верифікацію), на відповідність Програмі Фонду;

26.4.6. Верифікація Проекту або Верифікація виконаного Заходу/виконаних Заходів з енергоефективності, що може здійснюватися покроково;

26.4.7. оцінка, в тому числі фінансова, реалізованого Проекту/здійсненого Заходу/Заходів з енергоефективності, що може здійснюватися покроково, на відповідність вимогам Фонду кожної Заявки №4 (Заявки на Верифікацію);

26.4.8. прийняття Фондом рішення про відповідність поданої Бенефіціаром Заявки №4 (Заявки на Верифікацію) Програми Фонду (що може здійснюватися покроково), її схвалення (що може здійснюватися покроково) та визначення фактичного розміру Гранту (або частини третього Траншу відповідно до покрокової верифікації) або про відхилення такої Заявки;

26.4.9. надання Фондом Бенефіціару повідомлення (щодо кожної Заявки №4 (Заявки на Верифікацію) про підтвердження намірів надати часткове відшкодування вартості Заходів з енергоефективності, зазначених у Заявці №4 (Заявці на Верифікацію), її схвалення та визначення фактичного розміру Гранту (або частини третього Траншу відповідно до покрокової верифікації), або про відхилення такої Заявки (таке надання повідомлення може здійснюватися покроково);

26.4.10. здійснення виплати третього Траншу Гранту, що може здійснюватися одним Траншем або частинами відповідно до покрокової Верифікації, за умови виконання умов Програми Фонду.

26.5. Залучення Заявником/Бенефіціаром банків для фінансування Прийнятних заходів (здійснюється Заявником/Бенефіціаром у разі необхідності на будь-якому з етапів реалізації Проекту).

27. Фонд зобов'язаний розглянути Заявки та документи Заявника/Бенефіціара та прийняти рішення щодо виплати Гранту або будь-якої його частини щодо відповідного Проекту згідно з Порядком дій.

28. Зазначений вище перелік етапів та дій може включати додаткові етапи та кроки, визначені у Порядку дій, які необхідно вчинити Бенефіціару для реалізації Проекту та отримання Гранту. Більш детальний опис усіх кроків та етапів міститься у Порядку дій.

РОЗДІЛ VI. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗАЯВНИКА/БЕНЕФІЦІАРА ТА ПОРЯДОК ОСКАРЖЕННЯ

29. Заявник/Бенефіціар несе відповідальність за правдивість інформації, яка міститься в поданих документах, правильність оформлення

Заявок та документів, наданих Фонду, відповідність таких Заявок та документів вимогам, визначеним цією Програмою та Грантовим договором. За подання до Фонду неправдивої та недостовірної інформації, або якщо з наданих до Фонду документів вбачається факт шахрайства (будь-яке діяння або бездіяльність Заявника/Бенефіціара, включаючи викривлення відомостей, котре свідомо або через недбальство вводить в оману Фонд чи є спробою введення Фонду в оману для одержання фінансової користі чи уникнення виконання зобов'язання) Заявник/Бенефіціар несе відповідальність в порядку, передбаченому чинним законодавством України.

30. Заявник/Бенефіціар може залучати інших осіб для отримання допомоги в оформленні документів щодо участі у Програмі, однак при цьому відповідальність за дії таких третіх осіб щодо змісту Заявок та інших документів несе Заявник/Бенефіціар. Послуги таких третіх осіб не відшкодовуються Фондом.

31. Заявник/Бенефіціар може оскаржити рішення Фонду відповідно до Порядку подання та розгляду апеляцій в межах Програми підтримки енергомодернізації багатоквартирних будинків «ЕНЕРГОДІМ».

32. Рішення, дії або бездіяльність Фонду можуть бути оскаржені Заявником/Бенефіціаром в судовому порядку.

33. Бенефіціар, як отримувач Гранту, відповідає за належне виконання умов Грантового договору та реалізацію Проекту відповідно до умов цієї Програми.

РОЗДІЛ VII. ВЕРИФІКАЦІЯ, МОНІТОРИНГ ТА ПЕРЕВІРКА ЯКОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМИ

34. Фонд контролює результати здійснення Заходів з енергоефективності, у тому числі, збирає включно до 01 квітня 2030 року та зберігає дані про їх результати, фактичну економію споживання енергоресурсів, коштів за програмами енергоефективності, що виконуються за участю Фонду.

35. Фонд має право протягом Строку реалізації Проекту в розрізі кожного із Бенефіціарів окремо:

35.1. здійснювати перевірки стану дотримання умов договорів з Банками-партнерами, будівельними компаніями, виконавцями робіт (надавачами послуг) у сфері забезпечення енергетичної ефективності будівель;

35.2. вносити пропозиції щодо усунення недоліків у реалізації Проектів;

35.3. проводити остаточну перевірку якості та результатів реалізації Проектів з енергоефективності та енергозбереження (Верифікацію), а також залучати до її проведення інших осіб;

35.4. здійснювати інші заходи для контролю якості реалізації та Верифікації Проектів з енергоефективності, передбачені чинним законодавством України, Програмою та Грантовим договором.

36. Умови та процедура проведення Фондом Верифікації Проекту/здійснених Бенефіціаром Заходів/Заходу з енергоефективності визначається в Порядку верифікації Проектів/Заходів з енергоефективності, що здійснюються за участю державної установи «Фонд енергоефективності».

37. Умови та процедура здійснення Фондом моніторингу визначається в Порядку моніторингу та ведення баз даних (збору, зберігання, аналізу та оприлюднення консолідованої інформації).

38. Умови та процедура здійснення Фондом аналізу якості визначається в Порядку аналізу якості заходів з енергоефективності, що здійснюються за участю державної установи «Фонд енергоефективності».

39. Якщо у будь-який момент під час Верифікації Фондом здійсненого/здійснених Бенефіціаром Заходу/Заходів з енергоефективності або Проекту буде виявлено Дефект, Фонд має право вимагати невідкладного усунення, виправлення такого Дефекту та/або реалізацію інших засобів захисту. Бенефіціар має право розпочати усунення Дефекту відповідно до вимог та рекомендацій Фонду, вказаних у відповідному повідомленні Фонду, передбаченому в Порядку дій. Будь-які витрати Бенефіціара, які понесені або можуть бути понесені у зв'язку із усуненням Дефектів, не є Прийнятними витратами та не підлягають частковому відшкодуванню згідно з Програмою.

40. Протягом Строку реалізації Проекту та в строк до 01 квітня 2030 року включно Бенефіціар зобов'язаний надавати Фонду дані про результати здійснення Заходів з енергоефективності, фактичну економію споживання енергоресурсів тощо, на умовах, в порядку та згідно з переліком, передбаченими Порядком моніторингу та ведення баз даних (збору, зберігання, аналізу та оприлюднення консолідованої інформації) та умовами Грантового договору.

РОЗДІЛ VIII. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

41. Програма (у тому числі нова редакція Програми) набирає чинності й вводиться в дію з дня, встановленого в оголошенні про початок дії Програми (або нової редакції Програми) та прийому Заявок, але не раніше дня,

наступного за днем опублікування на Вебсайті Фонду відповідного оголошення.

42. Зміни до цієї Програми можуть вноситися за рішенням Наглядової ради Фонду відповідно до чинного законодавства України. При цьому, опублікування змін до Програми чи нової редакції Програми на Вебсайті Фонду вважатиметься належним повідомленням усіх заінтересованих осіб (у тому числі Заявників і Бенефіціарів) про такі зміни. Положення чинної редакції Програми поширюються і на тих Заявників/Бенефіціарів, які приєдналися до Грантового Договору на умовах попередніх редакцій Програми або внесення змін до неї.

43. Будь-які зміни до цієї Програми, затвержені Наглядовою радою Фонду, набирають чинності та вводяться в дію у строк, визначений відповідним рішенням Наглядової ради, але не раніше дня, наступного за днем опублікування на Вебсайті Фонду оголошення про внесення відповідних змін. Положення цієї Програми не мають зворотної дії в часі в тій частині, що стосується розгляду та оцінки Заявок, які були подані за попередніми редакціями Програми або до внесення змін в неї та щодо яких ще не прийняте рішення Фонду, крім випадків, коли внесеними до неї змінами спрощено процедури участі в Програмі (зокрема, продовжено строки подання документів, зменшено перелік супровідних документів тощо). Зміни до цієї Програми, що стосуються заповнення, подання та завантаження Заявником/Бенефіціаром Заявок за допомогою програмних засобів Веб-порталу електронних послуг набирають чинності з моменту наявності технічної можливості, про що на Вебсайті Фонду публікується відповідне оголошення.

44. Дія цієї Програми або певних її положень може бути припинена або призупинена (в тому числі достроково або тимчасово) та/або продовжена на підставі рішення Наглядової ради Фонду. Програма вважається такою, що припинила або призупинила свою дію з моменту, визначеного Наглядовою радою, але не раніше дня, наступного за днем опублікування оголошення про припинення або призупинення її дії на Вебсайті Фонду.

45. Всі зобов'язання Фонду щодо Заявок/Проектів, схвалених/затверджених Фондом відповідно до умов Програми, що виникли до моменту припинення або призупинення дії цієї Програми або певних її положень, вважаються дійсними до моменту повного виконання відповідних зобов'язань згідно з умовами Програми.

46. Невід'ємною частиною цієї Програми є такі документи:

- 46.1. Порядок дій.
- 46.2. Умови Грантового договору.
- 46.3. Порядок верифікації.

- 46.4. Порядок аналізу якості.
 - 46.5. Порядок моніторингу.
 - 46.6. Порядок розгляду апеляцій.
 - 47. До цієї Програми додаються такі додатки:
 - 47.1. Додаток 1. Граничні розміри фінансування (Грантова політика) та методика визначення розміру Гранту відповідно до Програми.
 - 47.2. Додаток 2. Перелік Заходів з енергоефективності, часткове відшкодування вартості яких Бенефіціару може бути здійснене Фондом за Програмою.
- Усі Додатки до цієї Програми є невід’ємною частиною Програми.

ГРАНИЧНІ РОЗМІРИ ФІНАНСУВАННЯ (ГРАНТОВА ПОЛІТИКА) ТА МЕТОДИКА ВИЗНАЧЕННЯ РОЗМІРУ ГРАНТУ ВІДПОВІДНО ДО ПРОГРАМИ

Розділ 1. ГРАНТОВА ПОЛІТИКА

1. В цьому Додатку до Програми визначаються засади Грантової політики, порядок визначення розміру та порядок сплати Гранту, що надається Фондом відповідно до умов Програми для часткового відшкодування Прийнятних витрат після здійснення Заявником/Бенефіціаром таких Прийнятних заходів:
 - 1.1. проведення попереднього Енергетичного аудиту; розробку Проектної документації та її експертизу (в тому числі обстеження об'єкта (будівлі)); послуги з технічного та авторського нагляду; Сертифікацію енергетичної ефективності після реалізації Проекту; обстеження інженерних систем будівлі, на яких здійснено заходи із забезпечення (підвищення рівня) енергетичної ефективності під час реалізації Проекту (далі для цілей цього Додатку – **Прийнятні Заходи з підготовки та реалізації Проекту**);
 - 1.2. впровадження Заходів з енергоефективності, що включає вартість робіт (послуг), обладнання та матеріалів, перелік яких наведено в Додатку 2 до цієї Програми (далі для цілей цього Додатку – **Прийнятні Заходи з будівельних робіт**).
2. Для перших 500 (п'ятисот) Заявок на Участь, які були схвалені Фондом, додатково надається 20% до суми відшкодування Прийнятних Заходів з будівельних робіт.
3. На всі Заявки на Участь, що надійшли до Фонду в день надходження 500 (п'ятисотої) Заявки на Участь, у разі подальшого схвалення Заявки на Участь Фондом відповідно до умов Програми, поширюється такий самий розмір Гранту, як і на перші 500 (п'ятсот) Заявок на Участь. Днем надходження до Фонду 500 (п'ятисотої) Заявки на Участь вважається дата отримання такої Заявки на Участь будь-яким з Банків-партнерів.

4. Починаючи з 501 (п'ятсот першої) Заявки на Участь у Програмі, схваленої Фондом, для Бенефіціарів вступають в силу додаткові умови, а саме, вартість Прийнятних Заходів на підготовку та реалізацію Проекту не повинна перевищувати 15 % (п'ятнадцять відсотків) від вартості Прийнятних Заходів з будівельних робіт – для Пакету заходів «А», та 7,5 % (сім цілих п'ять десятих відсотка) від вартості Прийнятних Заходів з будівельних робіт – для Пакету заходів «Б».
5. У разі перевищення вказаних вище обмежень, розмір часткового відшкодування Прийнятних заходів з підготовки та реалізації проектів розраховується від суми, що складає 15% (п'ятнадцять відсотків) або 7,5% (сім цілих п'ять десятих відсотка) від вартості Прийнятних Заходів з будівельних робіт відповідно до обраного Пакету.
6. Для забезпечення дотримання встановлених вимог щодо розміру Гранту під час його остаточного розрахунку здійснюється відповідне коригування розміру Гранту згідно із пунктами 14, 15 та 16 цього Додатку.
7. Виплата Гранту Фондом здійснюється Траншами (або частинами Траншів) у визначеному відповідно до цього Додатку розмірі та відповідно до умов Програми та Грантового Договору на підставі Заявок та інших документів, що подаються Заявником/Бенефіціаром, а саме:
 - 7.1. Перший Транш – часткове відшкодування Прийнятних витрат, що пов'язані з проведенням попереднього Енергетичного аудиту, виплачується після схвалення Фондом Заявки №1 (Заявки на Участь);
 - 7.2. Другий Транш – часткове відшкодування Прийнятних витрат, що пов'язані з розробкою Проектної документації та її Експертизи (в тому числі обстеження об'єкта (будівлі)), виплачується після завершення цих робіт та/або послуг та схвалення Фондом Заявки №2 (Заявки на Затвердження Проекту);
 - 7.3. Третій Транш – часткове відшкодування Прийнятних витрат, що стосуються будівельних робіт, послуг з технічного та авторського нагляду, сертифікації енергетичної ефективності після реалізації Проекту, обстеження інженерних систем будівлі, на яких здійснено Заходи з енергоефективності під час реалізації Проекту, який виплачується після завершення всіх Заходів з енергоефективності та надання цих послуг, Верифікації завершеного Проекту та схвалення Фондом Заявки № 4 (Заявки на Верифікацію). При цьому виплата Третього Траншу Гранту для часткового відшкодування вартості Прийнятних витрат, що стосуються будівельних робіт для Пакету заходів «Б», може здійснюватись частинами, відповідно до покрокової верифікації

- (не більше п'яти частин відповідно до Порядку верифікації Проектів/Заходів з енергоефективності, що здійснюються за участю державної установи «Фонд енергоефективності»).
- 7.4. Остаточний розрахунок Гранту здійснюється з урахуванням розміру Гранту, наведеного у Таблиці 1 цього Додатку, та коригування суми Гранту, що здійснюється відповідно до пункту 14 цього Додатку.
 - 7.5. Вартість послуг з технічного та авторського нагляду, сертифікації енергетичної ефективності після реалізації Проекту, обстеження інженерних систем будівлі, на яких здійснено Заходи з енергоефективності під час реалізації Проекту, на етапі Верифікації завершеного Проекту відшкодовується лише при остаточній виплаті Гранту, без відшкодування частинами на окремих кроках.
8. Розміри часткового відшкодування Прийнятних витрат для Пакетів «А» та «Б» наведені у Таблиці 1 цього Додатку 1.
 9. Вимоги до розміру Внеску Бенефіціара наведені в Таблиці 2 цього Додатку 1.

Розділ 2. МЕТОДИКА ВИЗНАЧЕННЯ РОЗМІРУ ГРАНТУ

10. Не допускається повторне відшкодування вартості Прийнятних Заходів, що за своєю суттю та типом відповідають переліку, зазначеному у пункті 1 цього Додатку, якщо вони вже були включені у розрахунок розміру Гранту, який був виплачений Бенефіціару Фондом відповідно до умов Програми, в тому числі у разі повторної участі Бенефіціара у Програмі.
11. В межах реалізації Проекту не допускається отримання Прибутку Бенефіціаром, а саме: отримання Бенефіціаром сумарно Гранту та Іншої допомоги на відшкодування Прийнятних витрат у розмірі, що перевищує 100% Прийнятних витрат (крім відшкодування процентів та інших комісійних платежів за кредитними зобов'язаннями Заявника/Бенефіціара).
12. У разі отримання Бенефіціаром Допомоги з Державного бюджету та/або Іншої Допомоги для фінансування Прийнятних Заходів, що реалізуються в межах Проекту, та/або відшкодування їх вартості, Бенефіціар зобов'язаний повідомити Фонд про отримання такої допомоги за формою, визначеною у Додатку 16 до Порядку дій, під час подачі Заявки №1 (Заявки на Участь) та/або будь-якої Заявки (на будь-якому з етапів). У разі якщо Бенефіціар отримав Іншу Допомогу та/або Допомогу з Державного бюджету протягом

1 (одного) календарного року після отримання Бенефіціаром Гранту в повному розмірі, такий Бенефіціар зобов'язаний повідомити про це Фонд протягом 10 (десяти) робочих днів з дати отримання такої допомоги.

13. У разі отримання Бенефіціаром Допомоги з Державного бюджету, розмір Гранту буде зменшений на суму такої Допомоги з Державного бюджету. Якщо Фонду стане відомо про отримання Бенефіціаром такої допомоги після виплати Гранту, то Бенефіціар зобов'язаний протягом 10 (десяти) банківських днів після отримання ним вимоги від Фонду, повернути Фонду на рахунки, зазначені в такій вимозі, частину виплаченого Гранту, яка дорівнює сумі такої отриманої Допомоги з Державного бюджету. Визначений у цьому пункті порядок коригування розміру Гранту або повернення частини отриманого Гранту у разі отримання Бенефіціаром Допомоги з Державного бюджету, застосовується Фондом окремо від процедури коригування Гранту, визначеної у пункті 14 цього Додатку.
14. У разі отримання Фондом повідомлення від Заявника/Бенефіціара, або отримання з інших джерел підтвердженої інформації щодо отримання Заявником/Бенефіціаром Іншої допомоги, сума Гранту (Траншу Гранту), яка ще не виплачена Бенефіціару, зменшується на позитивне значення суми коригування (далі – Сума коригування).

Сума коригування розраховується за такою формулою:

$$\sum_{\text{кориг}} = \text{СД} - (\text{ПВ} - \text{СГ} - \text{ВБ}),$$

де

$\sum_{\text{кориг}}$ – сума коригування;

СД – сума отриманої Іншої Допомоги;

ПВ – загальна сума витрат на Прийнятні Заходи;

СГ – розмір Гранту, визначений у Таблиці 1 цього Додатку;

ВБ – Внесок Бенефіціара, визначений у Таблиці 2 цього Додатку.

У разі, якщо на момент отримання Фондом повідомлення про отримання Іншої допомоги, визначеного у пункті 12 цього Додатку, або отримання з інших джерел підтвердженої інформації про отримання Бенефіціаром Іншої допомоги, виплата Бенефіціару першого та/або другого Траншів Гранту вже відбулась, Фонд коригує фактичний розмір Гранту та зменшує третій Транш Гранту на Суму коригування. Якщо за результатами такого коригування встановлено, що сума попередньо виплачених Траншів Гранту перевищує скоригований розмір Гранту, сума такого перевищення підлягає обов'язковому поверненню Бенефіціаром протягом 10 (десяти) банківських

днів після отримання ним вимоги від Фонду, на рахунки, зазначені в такій вимозі.

У разі, якщо на момент отримання Фондом повідомлення про отримання Іншої допомоги, визначеного у пункті 12 цього Додатку, або отримання з інших джерел підтверженої інформації про отримання Бенефіціаром Іншої допомоги, виплата Бенефіціару третього Траншу Гранту вже відбулась в повному обсязі, Бенефіціар зобов'язаний протягом 10 (десяти) банківських днів після отримання вимоги від Фонду повернути кошти в сумі, що дорівнюють Сумі коригування, на рахунки, зазначені у такій вимозі.

15. У разі, якщо Проектною документацією разом із Прийнятними заходами передбачені розділи/заходи (будівельні роботи, матеріали), які згідно з Додатком 2 до цієї Програми не відносяться до Прийятних Заходів, **та/або Заходи з енергоефективності, які не передбачаються Описом Проекту/Формою корегування Опису Проекту**, то в такому випадку витрати на розробку таких розділів/заходів не відносяться до Прийятних витрат на розробку Проектної документації. Вартість таких витрат зазначається окремо в акті(ах) приймання-передачі виконаних робіт/наданих послуг з розробки Проектної документації або у додаткових документах, підписаних уповноваженою особою виконавця відповідних робіт (послуг). Такі документи подаються Бенефіціаром до Фонду разом із Заявкою №2 та/або Заявкою №3.

У разі неподання до Фонду акту(ів) приймання-передачі виконаних робіт/наданих послуг з розробки Проектної документації або додаткових документів, підписаних уповноваженою особою виконавця відповідних робіт (послуг), в яких окремо зазначена сума витрат на розробку тих розділів Проектної документації, що містять виключно Прийятні заходи та/або витрати на розробку Проектної документації в частині лише Прийятних заходів, витрати на розробку Проектної документації не вважаються Прийнятними Витратами у повному обсязі.

16. У разі, якщо під час розрахунку Фондом вартості Прийятних Заходів та суми Прийятних витрат на кожному з етапів, Фонд встановив невідповідність Заявленої Суми Опису Проекту, Фонд має право направити дану Заявку на доопрацювання для надання можливості Заявнику/Бенефіціару подати відповідні доповнення до Заявки.

У разі перевищення вартості впроваджених Заходів з енергоефективності, передбачених Програмою, яка була вказана в Проектній документації та письмовому звіті (висновку, оцінці) експертної організації, для можливості часткового відшкодування фактично понесених витрат, які віднесені до Прийятних витрат, Бенефіціару потрібно подати Заявку №3 (Заявку на Зміни) відповідно до розділу VIII

Порядку дій (включно зі скоригованою Проектною документацією, Експертиза якої виконана відповідно до вимог чинного законодавства України). Якщо Заявка №3 (Заявка на Зміни) подана не буде, сума Гранту розраховуватиметься від вартості Заходів з енергоефективності, що вказана в Проектній документації та Описі проекту/Формі корегування Опису Проекту, які було подано разом з Заявкою №2 (Заявкою на Затвердження Проекту), та належним чином підтверджена.

17. Фінансові витрати будь-яких виконавців будівельних робіт (генерального підрядника, підрядника тощо), пов'язані із залученням фінансування (наприклад, витрати на обслуговування банківського кредиту, зокрема по сплаті ним процентів), відображені в кошторисі будівельних робіт та/або інших документах, що подані Бенефіціаром до Фонду у складі супровідних документів до відповідної Заявки, не підлягають відшкодуванню за рахунок Гранту.
18. Додаткові витрати Бенефіціара з усунення Дефектів не вважаються частиною Прийнятних витрат, визначених Програмою, та не підлягають частковому відшкодуванню за Програмою.
19. Прийнятні витрати, що стосуються складання Проектної документації та її Експертизи, будівельних робіт, послуг з технічного та авторського нагляду, на яких здійснено Заходи з енергоефективності під час реалізації Проекту не можуть перевищувати загальну кошторисну вартість, передбачену наданою кошторисною документацією, відповідно до письмового звіту (висновку, оцінки) експертної організації.

Розміри часткового відшкодування Прийнятних витрат для Пакету «А»

ГРАНТ	1 Транш Гранту	2 Транш Гранту	3 Транш Гранту
	<i>% від відповідних Прийнятних витрат</i>		
<i>Прийнятні Заходи з підготовки та реалізації Проекту*:</i>			
Проведення попереднього Енергетичного аудиту	70%		
Розробка Проектної документації та її Експертизу (в тому числі обстеження об'єкта (будівлі))		70%	
Послуги з технічного та авторського нагляду			70%
Сертифікація енергетичної ефективності після реалізації Проекту			70%
Обстеження інженерних систем будівлі, на яких здійснено заходи із забезпечення (підвищення рівня) енергетичної ефективності під час реалізації Проекту			70%
<i>Прийнятні Заходи з будівельних робіт:</i>			
Роботи, обладнання, матеріали (для перших 500 (п'ятисот) Заявок на Участь, схвалених Фондом)			60%
Роботи, обладнання, матеріали (починаючи з 501 (п'ятсот першої) Заявки на Участь, схваленої Фондом)			40%

*вартість Прийнятних Заходів на підготовку та реалізацію Проекту (починаючи з 501-ї Заявки на Участь, схваленої Фондом) не повинна перевищувати 15 % від вартості Прийнятних Заходів з будівельних робіт.

Розміри часткового відшкодування Прийнятних витрат для Пакету «Б»

ГРАНТ	1 Транш Гранту	2 Транш Гранту	3 Транш Гранту		
	% від Прийнятних витрат на відповідні заходи				
Прийнятні Заходи з підготовки та реалізації Проекту*:					
Проведення попереднього Енергетичного аудиту	70%				
Розробка Проектної документації та її Експертизу (в тому числі обстеження об'єкта (будівлі))		70%			
Послуги з технічного та авторського нагляду			70%		
Сертифікація енергетичної ефективності після реалізації Проекту			70%		
Обстеження інженерних систем будівлі, на яких здійснено заходи із забезпечення (підвищення рівня) енергетичної ефективності під час реалізації Проекту			70%		
Прийнятні Заходи з будівельних робіт:					
Роботи, обладнання, матеріали (для перших 500 (п'ятисот) Заявок на Участь, схвалених Фондом)			1 частина	2 частина	3 частина
			70% **	70% **	70% **
Роботи, обладнання, матеріали (починаючи з 501 (п'ятсот першої) Заявки на Участь, схваленої Фондом)			50% **	50% **	50% **

* вартість Прийнятних Заходів на підготовку та реалізацію Проекту (починаючи з 501-ї Заявки на Участь, схваленої Фондом) не повинна перевищувати 7,5 % від вартості Прийнятних Заходів з будівельних робіт.

** відсоток від фактично виконаних та належним чином схвалених Фондом робіт за певним кроком.

Вимоги до розміру Внеску Бенефіціара

ВНЕСОК БЕНЕФІЦІАРА	ПАКЕТ «А»		ПАКЕТ «Б»	
	% від Прийятних витрат на підготовку та реалізацію Проекту	% від Прийятних витрат на будівельні роботи	% від Прийятних витрат на підготовку та реалізацію Проекту	% від Прийятних витрат на будівельні роботи
Для перших 500 (п'ятисот) Заявок на Участь, які були схвалені Фондом	30%	40%	20%	
Починаючи з 501 (п'ятсот першої) Заявки на Участь, яка була схвалена Фондом	40%		20%	

**ПЕРЕЛІК ЗАХОДІВ З ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ, ЧАСТКОВЕ
ВІДШКОДУВАННЯ ВАРТОСТІ ЯКИХ БЕНЕФІЦІАРУ МОЖЕ БУТИ
ЗДІЙСНЕНЕ ФОНДОМ ЗА ПРОГРАМОЮ**

1. Перелік Заходів з енергоефективності, що входять до Пакету заходів «А» («Легкий»):

Тип заходів	Заходи
Обов'язкові заходи	<ol style="list-style-type: none">1. Встановлення вузла комерційного обліку теплової енергії2. Встановлення або модернізація індивідуального теплового пункту (ІТП)3. Заміна або модернізація загальнобудинкового котла або/та допоміжного обладнання (наприклад, насосів, систем автоматичного регулювання тощо)4. Теплоізоляція або/та заміна трубопроводів системи внутрішнього тепlopостачання в неопалюваних приміщеннях5. Теплоізоляція або/та заміна трубопроводів системи гарячого водopостачання в неопалюваних приміщеннях6. Гідравлічне балансування системи опалення шляхом встановлення автоматичних (балансувальних) клапанів
Необов'язкові заходи	<ol style="list-style-type: none">1. Комплекс робіт із теплоізоляції та улаштування опалюваних та неопалюваних горищ (технічних поверхів) та дахів2. Модернізація системи гарячого водopостачання3. Встановлення вузлів розподільного обліку теплової енергії на потреби опалення або/та приладів – розподілювачів теплової енергії у квартирах4. Встановлення автоматичних регуляторів температури повітря у приміщеннях на опалювальних приладах водяної системи опалення у квартирах або/та у приміщеннях (місцях) загального користування будівлі5. Заміна або/та теплоізоляція трубопроводів системи опалення або/та приладів водяної системи опалення у приміщеннях (місцях) загального користування будівлі

	<p>6. Заміна або ремонт блоків віконних або/та блоків балконних дверних у приміщеннях (місцях) загального користування будівлі</p> <p>7. Заміна або ремонт зовнішніх дверей або/та облаштування тамбурів зовнішнього входу</p> <p>8. Комплекс робіт із модернізації та облаштування системи освітлення у приміщеннях (місцях) загального користування будівлі</p>
--	---

2. Перелік Заходів з енергоефективності, що входять до Пакету заходів «Б» («Комплексний»):

Тип заходів	Заходи
Обов'язкові заходи	<p>1. Всі обов'язкові заходи з Пакету заходів «А»</p> <p>2. Комплекс робіт із теплоізоляції та улаштування зовнішніх стін</p> <p>3. Комплекс робіт із теплоізоляції та улаштування опалюваних та неопалюваних горищ (технічних поверхів) та дахів</p> <p>4. Комплекс робіт із теплоізоляції та улаштування плит перекриття підвалу</p> <p>5. Заміна або ремонт зовнішніх дверей або/та облаштування тамбурів зовнішнього входу</p> <p>6. Заміна або ремонт блоків віконних або/та блоків балконних дверних у приміщеннях (місцях) загального користування будівлі</p>
Необов'язкові заходи	<p>1. Комплекс робіт із теплоізоляції та улаштування зовнішніх стін нижче рівня ґрунту</p> <p>2. Модернізація системи гарячого водопостачання</p> <p>3. Заміна або/та теплоізоляція трубопроводів системи опалення або/та приладів водяної системи опалення у приміщеннях (місцях) загального користування будівлі</p> <p>4. Заміна або/та теплоізоляція трубопроводів системи опалення або/та приладів водяної системи опалення у квартирах</p> <p>5. Встановлення вузлів розподільного обліку теплової енергії на потреби опалення або/та приладів – розподільвачів теплової енергії у квартирах</p> <p>6. Встановлення автоматичних регуляторів температури повітря у приміщеннях на опалювальних приладах водяної системи</p>

	<p>опалення у квартирах або/та у приміщеннях (місцях) загального користування будівлі</p> <p>7. Заміна або ремонт блоків віконних або/та блоків балконних дверних у квартирах, утеплення і скління наявних балконів і лоджій</p> <p>8. Комплекс робіт із модернізації та облаштування системи освітлення у приміщеннях (місцях) загального користування будівлі</p> <p>9. Комплекс робіт із модернізації та облаштування системи вентиляції зі встановленням рекуператорів</p> <p>10. Інші типи модернізації системи внутрішнього теплопостачання</p>
--	---